

fra

RIKSADVOKATEN

R. 51/56.

Oslo, den 19. november 1956.

*Herr statsadvokaten i***Påtaleinstruksens kapitel XI: Sjøfartsforhold.¹⁾**

Ved skriv av 19. februar 1955²⁾ forela jeg til uttalelse fra statsadvokatene og rikets politimestre et spørsmål om endring av påtaleinstruksens kapitel XI.

....

Jeg har for min del ikke funnet grunn til å fremsette noe endringsforslag i sakens anledning.

Imidlertid fremgår det av de innhentede uttalelser fra politimestrene at det hersker divergerende oppfatninger om politiets oppgaver i forbindelse med de lovovertrедelser som er underlagt skipsinspektørenes påtalemyndighet.

Innledningsvis vil jeg presisere at påtaleinstruksens kapitel XI ikke er slik å forstå at politiet er berøvet ethvert initiativ i de saker det her er tale om. Etter strpl. § 265 skal påtalemyndigheten når den antar at en straffbar handling er begått, hvis påtale avhenger av en særskilt myndighet, uoppholdelig gi vedkommende myndighet meddelelse om det som er kommet til påtalemyndighetens kunnskap og for øvrig foreta de skritt som ikke uten skade kan oppsettes. Det prinsipp som her er kommet til uttrykk, må finne tilsvarende anvendelse i de saker som sorterer under skipsinspektørenes myndighetsområde, således at det er politiets rett og plikt å opptre på egen hånd inntil skipsinspektøren er underrettet og har overtatt ledelsen av etterforskingen. Særlig er dette viktig når det gjelder sjøulykker eller grovere overtrедelser av sjøfartslovgivningen, herunder i første rekke forbrytelser mot straffelovens §§ 148—151. Hertil kommer politiets særlige plikter etter Politiinstruksen, således § 86 og § 115.

Det kan ombord på skip ofte oppstå forhold som utvilsomt gir grunn til nærmere undersøkelser uten at man på forhånd med sikkerhet kan avgjøre hvorvidt forholdet er av den art at det kommer inn under skipsinspektørens myndighetsområde. I samsvar med politiets alminnelige plikt til å etterforske straffbare forhold må politiet her på vanlig måte innlede etterforsking selv om dets inngripen ikke ubetinget er

¹⁾ Se også rundskriv nr. 1/1969 og nr. 2/1971.

²⁾ Del III — nr. 1/1955 som er gått ut.

26

nødvendig for å hindre forspillelse av bevis m.v. Politiet må imidlertid straks underrette skipsinspektøren på vanlig måte og etablere samarbeid med ham. I tvilstilfelle vil det — såfremt det oppstår tvist — i henhold til påtaleinstruksens §§ 2 og 3 tilligge overordnet påtalemyndighet å avgjøre hvorvidt politimesteren eller skipsinspektøren skal lede undersøkelsene. Det samme gjelder hvis et forhold innebærer overtreddelse av både bestemmelser hvoretter skipsinspektøren har myndighet og bestemmelser hvoretter politiet har myndighet alene. Praksis har imidlertid vist at man gjennom et intimt og smidig samarbeid mellom politiet og skipsinspektørene kan løse slike spørsmål uten kompetansestrid. Ut fra sine forskjellige erfaringsområder vil politiet og skipsinspektørene gjennom et slikt samarbeid best fylle de krav strafferettspleien i sjøfartsforhold stiller.

Etter påtaleinstruksens § 84 bør skipsinspektøren så vidt mulig personlig innhente de utenrettslige forklaringer «som enhver undersøkelse i alminnelighet bør innledes med». I henhold til instruksens § 82 kan skipsinspektøren herunder henvende seg til vedkommende politimester om bistand av det alminnelige politi. I de tilfelle hvor det er praktisk og forsvarlig, antar jeg at skipsinspektørene på denne måte bør søke å trekke fordel av politiets utbyggede etterforskningsapparat. Imidlertid må man i denne forbindelse være oppmerksom på at en meget stor del av de saker som faller inn under skipsinspektørenes myndighetsområde, gjelder forhold på skip som befinner seg utenfor norsk område, slik at etterforskning vil måtte skje ved skriftveksling. I rundskriv av 1. februar 1938¹⁾ har dog riksadvokaten forutsatt at forklaringene i størst mulig utstrekning bør avgis *muntlig* til skipsinspektørene, politiet eller konsulene.

Etter gjeldende regler skal skipsinspektørene underrettes om avholdelse av sjøforklaring. Jeg antar at det såvel for skipsinspektørenes som for politimestrenes oppgaver er ønskelig at også politiets embetsmenn får anledning til å være til stede under sjøforklaringene, idet jeg herunder særlig legger vekt på at det under sjøforklaringen kan fremkomme opplysninger om straffbare forhold som ligger utenfor skipsinspektørenes kompetanseområde, således assurancesvik, sabotasje og de arbeidsulykker som ikke står i forbindelse med sikkerhetsforskrifter for selve skipet. Dertil kommer at det også for politiets samarbeid med skipsinspektørene vil være av betydning å kunne følge sjøforklaringene. I samsvar hermed har jeg anmodet Justisdepartementet om å foranledige at domstolene underretter vedkommende politimester om berammelsen av rettsmøter til opptagelse av sjøforklaring. Jeg går ut fra at skipsinspektørene inntil videre vil gi vedkommende politimester slik underretning.

Andr. Aulie

¹⁾ Rundskriv nr. 1/1938.